

PATRON ROKU 2021

CYPRIAN KAMIL NORWID

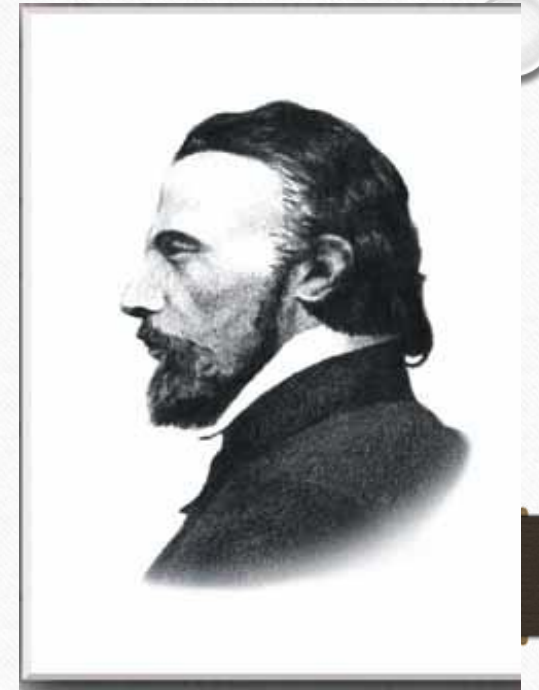
**"Najniewdzięczniejszy twór
na świecie: człowiek"**

(C.K.Norwid)

CYPRIAN KAMIL NORWID

200. Rocznica urodzin (1821 - 2021)

Źródło: [norwid.jpg\(361×500\)](#)
([pomoceszkolne.com](#))

CYPRIAN KAMIL NORWID

(właściwe)

**CYPRIAN KSAWERY GERARD WALENTY NORWID,
herbu Topór**

**ur. 24 wrzesień 1821 w Laskowie-Głuchach, k. Radzymina
zm. 23 maja 1883 w Paryżu, Francja**

**polski poeta, prozaik, dramatopisarz, eseista, grafik,
rzeźbiarz, malarz i filozof.**

Źródło: norwid - Bing images

CYPRIAN KAMIL NORWID

Część historyków literatury uważa go za jednego z czterech najważniejszych polskich poetów romantycznych a część zalicza go raczej do klasycyzmu i parnasizmu.

Twórczość była trudna do zrozumienia dla mu współczesnych i została zapomniana.

Dopiero w okresie Młodej Polski został ponownie odkryty.

CYPRIAN KAMIL NORWID

Ojciec, Jan Norwid(1784-1835), matka Ludwika Zdzieborska (1798-1825).

Był trzecim dzieckiem z czworga rodzeństwa
(starsi to Ludwik, Ksawery i najmłodsza siostra Paulina)

W wieku 4 lat stracił matkę.

Przez pięć lat pomiędzy 1825 a 1830 rokiem
jego wychowaniem zajmowała się prababka Hilarii z Buynów Sobieska.

C. K. Norwid chętnie podkreślał, że po kądzieli jego przodkiem
był król Jan III Sobieski.

CYPRIAN KAMIL NORWID

Gdy zmarła prababka przeniósł się do ojca do Warszawy.
Uczęszczał do Warszawskiego Gimnazjum razem ze starszym
bratem Ludwikiem.

Naukę jednak przerwał (nie ukończył piątej klasy).
Przeniósł się do prywatnej szkoły malarskiej Aleksandra Kokulara.
Uczęszczał na prywatne lekcje do znanego warszawskiego malarza
Jana Klemensa Minasowicza.

Norwid był bardzo zdolnym dzieckiem, ale nieregularna edukacja
spowodowała, że był samoukiem.

CYPRIAN KAMIL NORWID

Niewola Ojczyzny odcisnęła na nim mocne piętno.

Rok 1830 i powstanie listopadowe Norwidowie
spędzili w Warszawie.

[Źródło: Norwid1861 -Cyprian Kamil Norwid - Wikipedia, wolna encyklopedia](#)

CYPRIAN KAMIL NORWID

Po śmierci ojca w 1835 roku często wracał w rodzinne strony, spędzając wakacje w Głuchach, które w tym czasie były własnością Ludwika Norwida, brata poety oraz w Dębinkach, w pałacu swego dziadka Ksawerego Dybowskiego. Odbýwał też wycieczki krajoznawcze z przyjaciółmi z kręgu Cyganerii Warszawskiej.

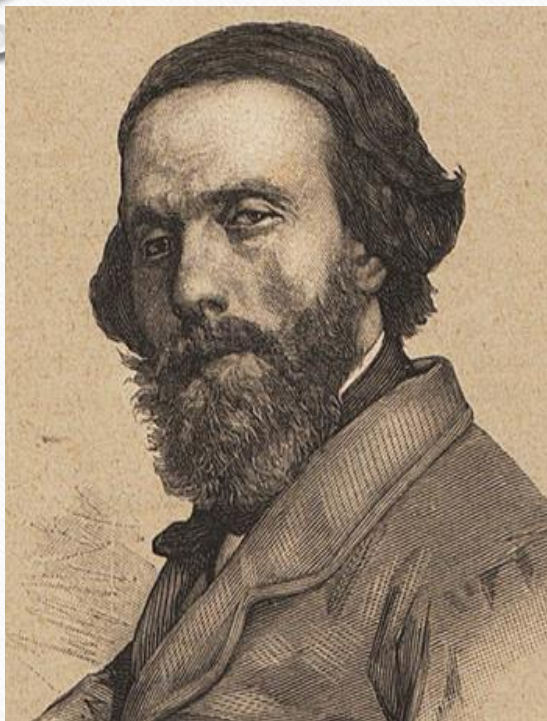
CYPRIAN KAMIL NORWID

Pierwsze środowisko literackie Norwida stanowili autorzy skupieni wokół redagowanego przez Hipolita Skimborowicza "Piśmiennictwa Krajowego".

Utrzymywał kontakty z tzw. Cyganerią Warszawską:
Sewerynem Fillebornem, Romanem Zmorskim,
Józefem Bohdanem Dziekońskim, Włodzimierzem Wolskim,
a także z Karolem Levittoux.

W 1841 r. zbliżył się do "Biblioteki Warszawskiej" i salonu Łuszczewskich.
Debiutował na łamach "Piśmiennictwa Krajowego" (nr 8/1840) wierszem
„Mój ostatni sonet”.

[Źródło: norwid - Bing images](#)

CYPRIAN KAMIL NORWID

W roku 1842 opuścił Ojczyznę i nigdy już do niej nie powrócił.

Wyjechał do Drezna, oficjalnie dla doskonalenia sztuki
rzeźbiarskiej i rytownictwa.

Podróżował po Wenecji i Florencji.

Norwid poznał Marię z Nesselrodów Kalergis, która stała się jego
wielką, nieszczęśliwą miłością.

W 1844 roku zamieszkał w Rzymie przy *Via Quattro Fontane*.
W tym czasie pogarsza się stan zdrowia Norwida.

CYPRIAN KAMIL NORWID

W 1846 w Berlinie studiował, jako wolny słuchacz.
Nawiązał kontakty z miejscową Polonią. To dla niego okres licznych kontaktów towarzyskich, artystycznych i politycznych.

W 1846 roku za kontakty z emisariuszami zostaje aresztowany,
a następnie zmuszony do wyjazdu z Prus.

Wyruszył do Brukseli, a podczas Wiosny Ludów przebywał w Rzymie,
gdzie poznał m.in. A. Mickiewicza i Z. Krasińskiego.

Podczas rewolucji w Rzymie w 1848 roku wraz z Krasińskim
bronił zagrożonego papieża Piusa IX.

CYPRIAN KAMIL NORWID

W latach 1849-1852 zamieszkał w Paryżu.

Tam spotykał się z Juliuszem Słowackim i Fryderykiem Chopinem,
a w salonie Herweghów z I. S. Turgieniewem i A. Hercenem.

Miał trudną sytuację zarówno materialną i zdrowotną
(postępowały u niego głuchota i ślepotą), żył w nędzy.
Poeta publikował w poznańskim "Gońcu Polskim", ale spotykał się
z nieprzyjazną krytyką i nieporozumieniami na tle politycznym.

CYPRIAN KAMIL NORWID

Poeta postanowił w listopadzie 1852 roku wyemigrować do Stanów Zjednoczonych.

12 lutego 1853 statek *Margaret Evans* dotarł do Nowego Jorku.

Wiosną Norwid otrzymał dobrze płatną posadę w pracowni graficznej. Jesienią poeta dowiedział się o wybuchu wojny krymskiej, w związku z czym zaczął planować powrót do Europy.

Pisał do Mickiewicza i Hercena, prosząc ich o pomoc w realizacji planów.

[Źródło: norwid - Bing images](#)

CYPRIAN KAMIL NORWID

W czerwcu 1854 r. Norwid wrócił do Europy z księciem M. Lubomirskim.

Zamieszkał w Londynie, utrzymując się z przygodnych prac artystyczno-rzemieślniczych, po czym udało mu się powrócić do Paryża.

Działalność artystyczna Norwida ożywiła się, udało mu się opublikować kilka utworów.

W 1863 r. wybuchło powstanie styczniowe, które pochłonęło uwagę Norwida.

Choć sam, ze względu na stan zdrowia, nie mógł wziąć w nim udziału, usiłował mieć czynny wpływ na kształtowanie procesów powstania.

CYPRIAN KAMIL NORWID

W następnych latach Norwid cierpiał nędzę, chorował m.in. na gruźlicę.

W 1877 r. przeżył tragedię z powodu nieudanego wyjazdu do Florencji.

Bardzo liczył że poprawi swój stan zdrowia,
wysłał nawet swój skromny dobytek, ale ksiązę Władysław Czartoryski
nie udzielił poecie obiecanej pożyczki.

Kuzyn Norwida, Michał Kleczkowski, umieścił go
w Domu św. Kazimierza na przedmieściu Ivry, na peryferiach Paryża.

CYPRIAN KAMIL NORWID

W 1882 r. w jednym z pism warszawskich ukazała się notatka
o Domu św. Kazimierza:

„...tu mieszkał i umarł Olizarowski, tu dogorywa Cyprian Norwid...”.
Od jesieni Norwid leżał w łóżku, często płakał i nikomu się nie zwierzał.

Zmarł w przytułku nad ranem 23 maja 1883.

Pochowany został na cmentarzu Montmorency w zbiorowej mogile.

Część notatek Norwida po jego śmierci została spalona.

W 2001 roku pochowano go symbolicznie w Krypcie Wieszczów Narodowych
w Katedrze na Wawelu obok A. Mickiewicza i J. Słowackiego.

[Źródło: norwid - Bing images](#)

CYPRIAN KAMIL NORWID

Wśród historyków literatury trwają spory,
na ile był romantykiem,
a na ile istotnie wyprzedzał swoją epokę.
Cyprian Norwid stworzył wiele neologizmów
dla swoich utworów takich jak:
*złotomiodna, przyskrzypnąć, za po-lesie,
wżywotowzięcie, skrzydlny, dopórkąd.*

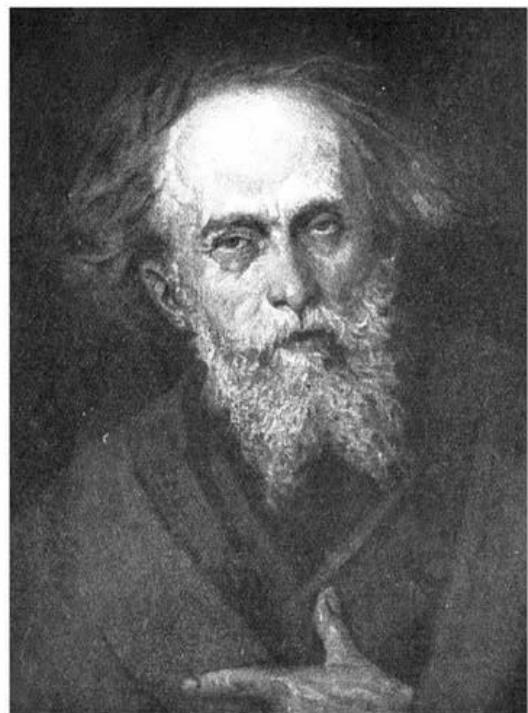

CYPRIAN KAMIL NORWID

W kancelarii parafialnej wsi Dąbrówka zachował się
akt chrztu poety, a na miejscowym cmentarzu znajduje się
nagrobek jego matki - Ludwiki.

W dąbrówieckim kościele znajdują się też tablice upamiętniające jego chrzest.

W miejscu narodzin znajduje się dworek wraz z parkiem,
stanowiący niegdyś własność matki poety
(obecnie własność prywatna Karoliny Wajdy, która zaprasza
zorganizowane grupy do zwiedzania części dworu wraz z folwarkiem).

[Źródło: norwid - Bing images](#)

CYPRIAN KAMIL NORWID

Jego imieniem zostały nazwane liczne szkoły podstawowe oraz licea ogólnokształcące.

Imieniem Cypriana Kamila Norwida nazwano też pociąg EIC relacji:

Kraków Główny - Warszawa Centralna - Gdynia Główna

**Uchwałą Sejmu RP z 27 listopada 2020,
jak i uchwałą Senatu RP z 2 grudnia 2020,
rok 2021 został ustanowiony Rokiem C. K. Norwida.**

CYPRIAN KAMIL NORWID

Dzieła

- Rękopis wiersza „Do Nikodema Biernackiego”
- *Dialog zmarłych - akwaforta, sucha igła* (1871)
- *Pytania - akwaforta* (1863)

Liryki (najważniejsze):

- *BEMA PAMIĘCI ŻAŁOBNY RAPSOD* (1851)
- *Coś ty Atenom zrobił, Sokratesie* (styczeń 1856)
- *Do obywatela Johna Brown* (1859)
- *W Weronie*
- *Italiam!, Italiam!*
- *Moja ojczyzna*
- *Pieśń od ziemi naszej*
- *Vade-mecum* (1858-1866) - wydane drukiem sto lat po napisaniu
- *Moja piosnka (Do kraju tego...)*

CYPRIAN KAMIL NORWID

Poematy:

Wesele (powieść)(1847); Pompeja (1848 lub 1849); Niewola (rapsod)(1849);
Promethidion (rzecz w dwóch dialogach z epilogiem) (1851); Szczęsna (powieść)(1854);
EPIMENIDES (przypowieść)(1854); QUIDAM (przypowieść)(1855-1857); Fulminant
(rapsod)(1863); Fortepian Szopena (1863-1864); Że piękno to jest... (1865);
Rzecz o wolności słowa (1869); Assunta(1870).

Proza:

Łaskawy opiekun, czyli Bartłomiej Alfonsem (1840); Wyjątek z pamiętnika (1850);
Czarne kwiaty (1856) - wspomnienia dotyczące ostatnich spotkań z różnymi osobami,
na krótko przed ich śmiercią; Białe kwiaty(1856) - teoretyczne uzasadnienie Czarnych kwiatów;
Bransoletka. Legenda dziewiętnastego wieku (1858); Cywilizacja. Legenda(1861);
Ostatnia z bajek (1882); Milczenie; Pamiętnik Podróżny.

CYPRIAN KAMIL NORWID

Nowele:

„Ad leones!” (1883); Stygmat (1883); Tajemnica lorda SINGELWORTH (1883); Archeologia (1866);
Dwie powieści (1866).

Dramaty:

Noc tysiączna druga. Komedia (1850); Wanda (1851); Krakus. Książę nieznany (1851, 1861);
Słodycz (1855 lub 1856); Aktor. Komediadrama (1867); Pierścień Wielkiej Damy, czyli
Ex-machina Durejko (1872); Kleopatra i Cezar (ok. 1870, 1878); Za kulisami.

Obrazy:

C.K. Norwid to autor kilkunastu obrazów olejnych, z których do dziś przetrwały cztery. Alegoryczne przedstawienie odrodzonej Polski pod nazwą *Jutrznia* od grudnia 2007 znajduje się w zbiorach Muzeum Książąt Lubomirskich we Wrocławiu. Inne obrazy to np.: Orzeł, Kosynier.

[Źródło: norwid - Bingimages](#)

CYPRIAN KAMIL NORWID

Biblioteka Narodowa posiada największy zbiór rękopisów, pierwodruków oraz rysunków Cypriana Kamila Norwida.

W kolekcji - obok listów, kartek z pamiętników czy autografów są także przekłady fragmentów utworów Homera i Szekspira

Kolekcja liczy ponad trzysta obiektów.

CYPRIAN KAMIL NORWID

Z okazji 130 rocznicy śmierci Cypriana Norwida Narodowy Bank Polski wypuścił w kwietniu 2013 roku okolicznościowe monety z wizerunkiem poety.

Monety posiadały trzy nominały (2 zł, 10 zł i 200 zł).

CYPRIAN KAMIL NORWID - rysunki/obrazy

Źródło: [\[Najady\] - Norwid Cyprian Kamil. | Polona](#)

Źródło: [Drobne szkice - Zielonogórska Biblioteka Cyfrowa \(uz.zgora.pl\)](#)

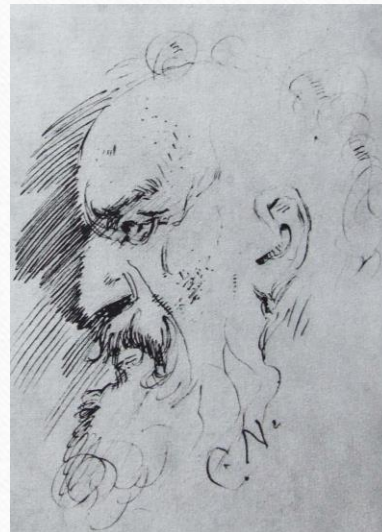
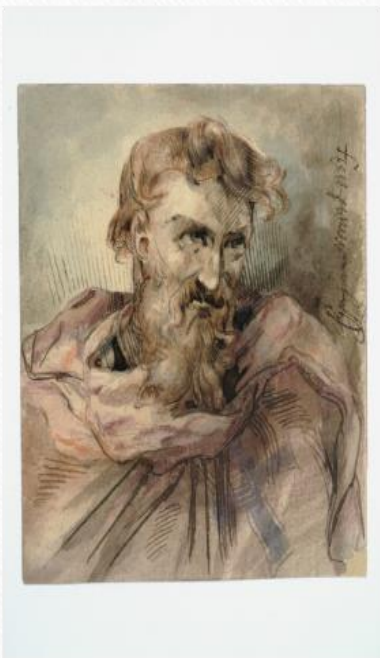
Źródło: [Leporello - Zielonogórska Biblioteka Cyfrowa \(uz.zgora.pl\)](#)

CYPRIAN KAMIL NORWID - rysunki/obrazy

[Źródło: \[Studia osła\] - NorwidCyprian Kamil. | Polona](#)

[Źródło: norwid - Bing images](#)

[źródło: norwid - Bing images](#)

CYPRIAN KAMIL NORWID - rysunki/obrazy

Źródło: rysunki norwida -Bing images

Źródło: rysunki norwida -Bing images

Źródło: rysunki norwida -Bing images

Źródło: rysunki norwida -Bing images

CYPRIAN KAMIL NORWID

Norwid za twórczość literacką nie zyskał uznania.

Była zbyt nowatorska dla mu współczesnych.

Odwoływał się do tradycji narodowej i europejskiej,

był krytykiem różnych przejawów życia społecznego i politycznego.

Dopiero, jako mówca i deklamator, oraz autor akwareli i szkiców zyskał uznanie,
(ostatnie były jego głównym źródłem utrzymania).

„Żaden jego poemat dłuższy nie tworzy całości, a najkrótszy i najpiękniejszy wierszyk nie jest wolen od jakiegoś wybraku, co go kazi. Pod tym względem szkice jego daleko są piękniejsze od poezji, lecz jak skoro da się w kompozycję historyczną, religijną, mistyczną, zdradza zupełną nieudolność artystyczną. Pomysł będzie znakomity, wykonanie niedołęzne”

- tak pisał o jego twórczości Józef Ignacy Kraszewski.

CYPRIAN KAMIL NORWID

Gdy w latach 1971-1976 wydano „Pisma wszystkie” (11 tomów),
w których znajdował się

cały dorobek literacki, listy i reprodukcje dzieł plastycznych.

Okazało się, że Norwid to oryginalny i wszechstronny twórca,
który potrafi połączyć wiele dziedzin sztuki i różnorodne tradycje kulturowe.
Jego twórczość zaczęła docierać do szerokiego grona odbiorców i funkcjonować
w również w kulturze popularnej m.in. dzięki adaptacjom muzycznym:
Czesława Niemena czy Stanisława Sojki.

CYPRIAN KAMIL NORWID

Zakład Badań nad Twórczością C.K. Norwida (KUL) działa od 1985 roku przy Katolickim Uniwersytecie Lubelskim, to ważny ośrodek badań norwidologicznych w Lublinie.

Efektem jego prac jest m.in. kolejne wydanie

„Dzieł wszystkich” poety, realizowane

przez Towarzystwo Naukowe Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego Jana Pawła II.

Seria „Dzieła wszystkie Cypriana Norwida” nagrodzona została

Feniksem na XXI Targach Wydawców Katolickich.

Fundacja Norwidowska założona została w 1992 roku w Lublinie.

Ma za zadanie “inicjowanie, popieranie działalności naukowej, wydawniczej i popularyzatorskiej twórczości Cypriana Norwida”.

BIBLIOGRAFIA

- Cyprian Kamil Norwid - Wikipedia, wolna encyklopedia;
- Uwalniaj książki razem z nami! :: Wolne Lektury;
- Cyprian Norwid: Wiersze wybrane (ug.edu.pl);
- Norwid - Genealogia. Portal rodzinny, rola w historii, źródła (okiem.pl);
- Cyprian Norwid - Życie i twórczość | Artysta | Culture.pl;
- Cypriana Norwida teatr bez teatru / Kazimierz Braun;
- Nawiązane ogniwo : studia o poezji Cypriana Kmaila Norwida i jego kontekstach / Grażyna Halkiewicz- Sojak;
- Dwa studia : Fredro, Norwid / Stefan Kołaczkowski, MAG 160808;
- Cyprian Norwid / Janusz Maciejewski, Warszawa 1992 : PEN : KOS, z zasobów WBP-KK MAG 240031;

BIBLIOGRAFIA

- Dwór w Głuchach - miejsce urodzenia Norwida | Budujemy nowy dom - dwór szlachecki! (budujemydwor.pl)
- Dworek Cypriana Kamila Norwida w Głuchach (zabytki pod Warszawą) - BezMapy.pl;
- Zofia Stefanowska, *Strona romantyków: studia o Norwidzie* (1993);
- Cyprian Norwid: Wiersze wybrane (ug.edu.pl);
- Wobec tajemnicy i prawdy : o Norwidowskich obrazach "całości"/G. Halkiewicz-Sojak ; Uniwersytet Mikołaja Kopernika;
- Norwid / Zygmunt Wasilewski; Warszawa 1935, [s.n.], (Warszawa: J. Rajski), z zasobu WBP-KK MAG TN 5065;
- Autoportrety Cypriana Norwida / Mieczysław Wallis, Łódź 1956, Łdzkie Towarzystwo Naukowe, z zasobu WBP-KK MAG 186143;
- O Patronie (zsnorwid.swidnik.pl);

BIBLIOGRAFIA

- Norwid / Zdzisław Łapiński, Kraków : "Znak", 1971;
- Cyprian Kamil Norwid (timenote.info):
- <https://lubimyczytac.pl/cytaty/4995/autor/cyprian-kamil-norwid>;
- Biografia Cypriana Kamila Norwida - Sciaga.pl
- Cyprian Kamil Norwid - Życiorysy.pl (zyciorysy.pl);
- Biografia Cypriana Kamila Norwida (opracowania.biz)
- Cyprian Kamil Norwid - biografia i charakterystyka twórczości - biografia, życiorys (wypracowania.pl)
- Kwesta na grobowiec Norwidów | Fronda.pl;
- Cyprian Kamil Norwid - Wikipedia, wolna encyklopedia;

BIBLIOGRAFIA

- Poeta i sztukmistrz : o twórczości poetyckiej i artystycznej Norwida / red. P. Chlebowski ; Instytut Badań nad Twórczością Cypriana Norwida KUL;
- Norwid / Zdzisław Łapiński, Kraków 1971: "Znak", ze zbiorów WBP-KK MAG 97727;
- Norwid poeta dialogu / Józef Franciszek Fert ; Polska Akademia Nauk, Komitet Nauk o Literaturze Polskiej;
- Poezja i myśl : studia o Norwidzie / Elżbieta Feliksiak
- Norwida walka z formą / Stefan Sawicki, Warszawa 1986: Państw. Instytut Wydawniczy, ze zbiorów WBP-KK MAG 207538;
- Żniwo na sierpie : powieść o Norwidzie / Hanna Malewska;
- Norwidowski teatr świata / Sławomir Świontek; Cyprian Kamil Norwid - Fortepian Chopina - Bing video;
- Kurs literatury polskiej XIX wieku. Cyprian Norwid - YouTube;
- ROMANTYZM - Cyprian Kamil Norwid #40 POLSKI Z PASJĄ - YouTube.

KSIĄŻKI W ZASOBIE WOJEWÓDZKIEJ BIBLIOTEKI PUBLICZNEJ - KSIĄŻNICY KOPERNIKAŃSKIEJ:

- Poezja Norwida po ukraińsku / Jadwiga Rudnicka, MAG 247646 ;
- O sztuce (dla Polaków) / Cyprian Kamil Norwid, MAG TN 2579;
- Utwory wybrane / Cyprian Kamil Norwid, MAG 235780;
- Fortepian Chopina / Cyprian Kamil Norwid, MAG 173865;
- Autoportret / Cyprian Kamil Norwid, MAG 10756;
- Zwolon : (monologia) / przez C. K. Norwida, <http://www.polona.pl/dlibra/doccontent2?id=29>;
- Myśli o sztuce i literaturze / Cyprian Norwid, MAG 48214;
- Poems / Cyprian Kamil Norwid ; selection, transl. and afterword by Adam Czerniawski, MAG 201571;

KSIĄŻKI W ZASOBIE WOJEWÓDZKIEJ BIBLIOTEKI PUBLICZNEJ - KSIĄŻNICY KOPERNIKAŃSKIEJ:

- **Norwid / Zdzisław Łapiński, MAG 9772;**
- **Żniwo na sierpie : powieść o Norwidzie / Hanna Malewska, MAG 30828;**
- **Białe kwiaty / Cyprian Norwid ; oprac. tekstu i studium wstępne Juliusz W. Gomulicki ; [il. wg oryg. rys. Norwida], MAG 138155;**
- **Wiersze / Cyprian Norwid, MAG 91177.01;**
- **Dramaty / Cyprian Norwid, MAG 91177.03;**
- **Proza / Cyprian Norwid, MAG 91177.04;**
- **Reżyserska ręka Norwida / Irena Sławińska, MAG 97794 ;**
- **Norwida walka z formą / Stefan Sawicki, MAG 207538;**

KSIĄŻKI W ZASOBIE WOJEWÓDZKIEJ BIBLIOTEKI PUBLICZNEJ - KSIĄŻNICY KOPERNIKAŃSKIEJ:

- Choix de po'emes = Wybór poezji / C. K. Norwid ; przeł. F. Konopka, MAG 196109;
- Poematy / Cyprian Norwid ; wybrał i oprac. Juliusz Wiktor Gomulicki, MAG 173247.02;
- Listy / Cyprian Norwid ; wybrał i oprac. Juliusz Wiktor Gomulicki, MAG 173247.05;
- Liryki najpiękniejsze / Cyprian Kamil Norwid, F.11 82-1;
- Poezja i dobroć : wybór z utworów / Cyprian Norwid, F.16 82-1;
- Rysunki i grafika K. C. Norwida, MAG Teka 15/38;
- Wiersze : tekst / Cyprian Norwid, MAG 85982.01;
- Myśli o Polsce i Polakach / Cyprian Norwid, MAG 250598;
- Cypryana Norwida "Rozprawki epistolarne" / zebr. i wyd. Z. Przesmycki (Miriam),
MAG Moc. 159;

KSIĄŻKI W ZASOBIE WOJEWÓDZKIEJ BIBLIOTEKI PUBLICZNEJ - KSIĄŻNICY KOPERNIKAŃSKIEJ:

- **Moja ojczyzna ; Sfinks : zaginiony druk ulotny z roku 1861 : poezje / Cyprian Norwid, [wyd. według własnej kopii z r. 1944 Juliusz W. Gomulicki], MAG 99201;**
- **Białe kwiaty / Cyprian Norwid ; oprac. tekstu i studium wstępne Juliusz W. Gomulicki ; [il. wg oryg. rys. Norwida], MAG 148072;**
- **Aforyzmy / Cyprian Kamil Norwid ; wybór Maria Konczalska, MAG 306204:**
- **Cacka / Cyprian Norwid ; [oprac. graf. Jovanka Veit], MAG 245946:**
- **Promethidion / Cyprien Norwid ; introd. et trad. de Joseph Pérard, MAG 62271;**
- **Wam ja, z góry samego siebie ruin, mówię ... : wybór poezji / Cyprian Norwid ; wybór, wstęp i komentarze Barbara Stelmaszczyk-Świontek, MAG 217293.**

WOJEWÓDZKA BIBLIOTEKA PUBLICZNA KSIĄŻNICA KOPERNIKAŃSKA W TORUNIU

Wybór materiałów i opracowanie
Maria Tykałowska